

האוניברסיטה העברית בירושלים - הפקולטה למשפטים
מבחן בקורס "כוונה והלכת הצפיות" (ד"ר יצחק קוגלר) - מועד ב' תשס"ו
משך הבחינה - שעתיים
אסור להכניס לבחינה כל חומר
יש לכתוב בעט, מצידו האחד של הדף בלבד. מותר להשתמש בצידו האחורי של הדף כטייטה.
השאירו שוליים מימין.
האורך המומלץ לתשובה: עמוד עד עמוד וחצי.
משקל השאלות שווה (המשקל הפנימי של חלקי השאלות אינו בהכרח שווה).

ענו על שלוש מתוך ארבע השאלות:

(1)

(א) מהו הנימוק שמציע פרופ. פלר להלכת הצפיות? פרטו.
(ב) כיצד ניתן לקשר בין הנימוק של פרופ. פלר להלכת הצפיות, לבין תמיכתו בגישה המכלילה ביחס להיקף הלכת הצפיות?
(ג) בפס"ד **ליכטמן** קבע השופט ברק שהלכת הצפיות חלה על עבירת האיומים. מהו הנימוק שמציג השופט ברק להחלת הלכת הצפיות על עבירה זו? איזו בקורת העלינו כנגד הדרך שבה מגיע השופט ברק למסקנה שיש להחיל את הלכת הצפיות על עבירה זו?

(2)

(א) בהנחה שכאשר כל שאר התנאים שווים, המתכוון אשם יותר מהפזיז, ושעל כן מדרגים עבירות מסוימות לפי ההבחנה בין כוונה לפזיזות, ניתן להציע הצדקה להלכת הצפיות אשר מבוססת על הרעיון שצפייה בוודאות מעשית מהווה מצב ביניים. הסבר רעיון זה (לפי כיוון כמותי, ולפי כיוון איכותי).
(ב) אם מסבירים את הדרוג של כוונה מול פזיזות לפי הכיוון המבוסס על קורלציה אמפירית - כיצד יש להחליט מה יהיה הדין של המקרים של צפייה בוודאות מעשית (בלי רצון)?
(ג) בהנחה שמאמצים את ההסבר של קורלציה אמפירית, האם בתוך מכלול העבירות שבהן הדירוג בין כוונה לפזיזות נשען על הסבר זה - צריך להיות הדין ביחס לצפייה בוודאות מעשית (בלי רצון) בהכרח זהה בכל העבירות? מדוע?

(3)

בשיעור העלינו עשרה שיקולים שעשויים להשפיע על ההחלטה האם גורם מסויים יוביל לדירוג עבירות, או שהוא יישקל רק בשלב העונש. פרטו חמישה שיקולים מתוך העשרה. ביחס לכל שיקול הסבירו מדוע מבחינת השיקול הנדון, הרעיון לדרג עבירות לפי ההבחנה בין כוונה לפזיזות הוא רעיון "מושך".

(4)

(א) "היסוד הנפשי המתאים בדרך-כלל לעבירות בסיס הוא פזיזות". נמקו טענה זו.
(ב) כיצד ניתן בכל זאת לנמק קיום עבירות בסיס הדורשות "כוונה" לשם הרשעה, **במסגרת כיוון המתמקד באשמה מוסרית**? הביאו בקצרה שני הסברים, והדגימו אותם ביחס לעבירה (או דוקטרינה) שעליה יכול כל הסבר לחול.

בהצלחה

האוניברסיטה העברית בירושלים
 מבחן בקורס "כוונה והלכת הצפיות" (ד"ר יצחק קוגלר) - מועד א' תשס"ה
 10 באוגוסט 2005
 משך הבחינה - שעה
 אסור להכניס לבחינה כל חומר
 יש לכתוב בעט, מצידו האחד של הדף בלבד. מותר להשתמש בצידו האחורי של הדף כטיטה.
 השאירו שוליים מימין.
 האורך המומלץ לתשובה: עמוד עד עמוד וחצי (תלוי בשאלה).
 משקל השאלות שווה (המשקל הפנימי של חלקי השאלות אינו בהכרח שווה).

ענו על שלוש מתוך חמש השאלות:

- (1) א) עמדת פרופ. פלר היא שיש להחיל את הלכת הצפיות על כל "עבירות המטרה". האם לדעתו יש להחיל את הלכת הצפיות על עבירת לשון הרע? (כן או לא)? כיצד הוא מנמק את עמדתו ביחס לעבירת לשון הרע? (תשובה מושגית של שורה אחת).
- ב) מהו הקושי שמתעורר ביחס להבנת סעיף 90א(2) לחוק העונשין? מלבד האפשרות להתעלם מהסעיף - אילו שני פירושים "טכניים" (לא לשוניים) הצענו לסעיף?
- (2) האינטואיציה המקובלת אוסרת להרוג אדם אחד כדי להציל חמישה אנשים אחרים ממוות. יש תוצאתנים המציעים להסביר אינטואיציה זו במסגרת גישה תוצאתנית, תוך העזרות ברעיון של פגיעה ב"ערך החיים" המופשט.
- א) הציגו את ההסבר התוצאתני המוצע.
- ב) מהן הטענות שניתן להעלות כנגד ההסבר המוצע?
- (3) א) ניתן לגרוס שכוונה נושאת אשמה מוסרית יותר גבוהה מאשר פזיזות (כאשר כל שאר התנאים שווים) בגלל יסוד הרצון שיש ב"כוונה", ובכל זאת להציע להצדיק את הכללת המקרים של צפייה בוודאות מעשית (בלי רצון) בתוך עבירת החומרה (של כוונה) - על סמך הרעיון ש"צפייה בוודאות מעשית" מהווה דרגת ביניים של אשמה (מבחינה כמותית). הסבירו את ההצעה.
- ב) מהו הקושי שמתעורר כנגד ההצעה הנ"ל? איזו תשובה ניתן להעלות כהגנה מסוימת נגד הקושי?
- (4) בשיעור העלינו עשרה שיקולים שעשויים להשפיע על ההחלטה האם גורם מסוים יוביל לדירוג עבירות, או שהוא יישקל רק בשלב העונש. פרטו חמישה שיקולים (מתוך העשרה).
- (5) א) מהו השיקול המרכזי בעד שימוש בנוסחה מוסרית במדינה עם מושבעים? פרטו!
- ב) מהם השיקולים נגד שימוש בנוסחה מוסרית במדינה עם מושבעים?

בהצלחה

624

האוניברסיטה העברית בירושלים - הפקולטה למשפטים
מבחן בקורס "כוונה והלכת הצפיות" (ד"ר יצחק קוגלר) - מועד א תשס"ו
משך הבחינה - שעתיים
אסור להכניס לבחינה כל חומר
יש לכתוב בעט, מצידו האחד של הדף בלבד. מותר להשתמש בצידו האחורי של הדף כטיוטה.
השאיירו שוליים מימין.
האורך המומלץ לתשובה: עמוד עד עמוד וחצי.
משקל השאלות שווה (המשקל הפנימי של חלקי השאלות אינו בהכרח שווה).

ענו על שלוש מתוך ארבע השאלות:

- (1)
א) בפס"ד **אילו ואליאס** מחיל השופט לנדוי את הלכת הצפיות על הדוקטרינה של "סיוע לעבירה". הוא מנמק זאת בנימוק של "תקנת הציבור". הסבירו את הנימוק וישמו אותו להקשר של סיוע.
ב) מהו הקושי המתעורר כנגד הנימוק הפסיקטי להלכת הצפיות המתבסס על "תקנת הציבור" - מההקשר של עבירות חומרה? (שאלה זו אינה קשורה להקשר של סיוע אשר נדון בחלק א של השאלה).
- (2)
א) ניתן להעלות את הטענה שגם מי שמתנגד לתורת התוצאה הכפולה בהקשר שבו היא עלתה בדיון הפילוסופי (ההקשר של היתר מול איסור), יכול לתמוך בהבחנה בין כוונה לצפיה במישור של רמות אשמה (כאשר מדובר בשני מעשים אסורים). פרטו את הטענה: (א) בהקשר של השלמות של נפש העושה (ב) בהקשר של כבוד הקרבן.
ב) שיקול מרכזי של התומכים בתורת התוצאה הכפולה הוא שהיא מסבירה את האינטואיציה המוסרית שלנו ביחס לצמדים של דוגמאות. הביאו צמד של דוגמאות שבעזרתן מקובל להשתמש כדי "להוכיח" (בעזרת האינטואיציה) את תורת התוצאה הכפולה.
- (3)
א) הסבירו את הכיוון המצדיק את ההבחנה בין כוונה לפזיזות על סמך יסוד ה"בחירה".
ב) מה יהיה הדין של "צפייה בוודאות מעשית" לפי כיוון זה?
ג) הסבירו את הכיוון המציע להצדיק את ההבחנה בין כוונה לפזיזות, ואת החלת הלכת הצפיות, על בסיס היסוד של "העדר תקווה".
ד) מהו הקושי המתעורר כנגד הכיוון המוצע בסעיף ג? כיצד ניתן לנסות לענות על קושי זה?
- (4)
א) גם אם מניחים שכאשר כל שאר התנאים שווים - אין הבדל באשמה המוסרית בין המתכוון לפזיז, ניתן להציע דרך להצדיק דירוג עבירות לפי ההבחנה בין כוונה לפזיזות, על סמך הרעיון של קורלציה אמפירית. הסבירו דרך זו.
ב) במסגרת הדרך הנ"ל: אם מקבלים באופן עקרוני את קיום הקורלציה האמפירית ביחס לעבירה מסוימת, מהו החסרון המרכזי ומהו היתרון המרכזי של דירוג עבירה לפי ההסבר הנ"ל - בהשוואה לאפשרות של חקיקת עבירה אחת עם עונש מקסימום גבוה, בלא להבחין בין כוונה לפזיזות?
ג) אם מחליטים לדרג עבירות מסוימות על סמך ההסבר הנ"ל, האם הכרחי מבחינה לוגית לדרג את כל עבירות התוצאה לפי הסבר זה? מדוע?

בהצלחה

הליכה הצפיות

624

האוניברסיטה העברית בירושלים - הפקולטה למשפטים
מבחן בקורס "כוונה והלכת הצפיות" (ד"ר יצחק קוגלר) - מועד ב תשס"ו
משך הבחינה - שעתיים

אסור להכניס לבחינה כל חומר

יש לכתוב בעט, מצידו האחד של הדף בלבד. מותר להשתמש בצידו האחורי של הדף כטיוטה.
השאירו שוליים מימין.

האורך המומלץ לתשובה: עמוד עד עמוד וחצי.

משקל השאלות שווה (המשקל הפנימי של חלקי השאלות אינו בהכרח שווה).

ענו על שלוש מתוך ארבע השאלות:

(1)

(א) מהו הנימוק שמציע פרופ. פלר להלכת הצפיות? פרטו.

(ב) כיצד ניתן לקשר בין הנימוק של פרופ. פלר להלכת הצפיות, לבין תמיכתו בגישה

המכלילה ביחס להיקף הלכת הצפיות?

(ג) בפס"ד **ליכטמן** קבע השופט ברק שהלכת הצפיות חלה על עבירת האיומים. מהו הנימוק

שמציג השופט ברק להחלת הלכת הצפיות על עבירה זו? איזו בקורת העלינו כנגד הדרך שבה מגיע

השופט ברק למסקנה שיש להחיל את הלכת הצפיות על עבירה זו?

(2)

(א) בהנחה שכאשר כל שאר התנאים שווים, המתכוון אשם יותר מהפזיז, ושעל כן מדרגים

עבירות מסוימות לפי ההבחנה בין כוונה לפזיזות, ניתן להציע הצדקה להלכת הצפיות אשר

מבוססת על הרעיון שצפייה בוודאות מעשית מהווה מצב ביניים. הסבר רעיון זה (לפי כיוון כמותי,

ולפי כיוון איכותי).

(ב) אם מסבירים את הדרוג של כוונה מול פזיזות לפי הכיוון המבוסס על קורלציה

אמפירית - כיצד יש להחליט מה יהיה הדין של המקרים של צפייה בוודאות מעשית (בלי רצון)?

(ג) בהנחה שמאמצים את ההסבר של קורלציה אמפירית, האם בתוך מכלול העבירות שבהן

הדירוג בין כוונה לפזיזות נשען על הסבר זה - צריך להיות הדין ביחס לצפייה בוודאות מעשית (בלי

רצון) בהכרח זהה בכל העבירות? מדוע?

(3)

בשיעור העלינו עשרה שיקולים שעשויים להשפיע על ההחלטה האם גורם מסויים יוביל

לדירוג עבירות, או שהוא יישקל רק בשלב העונש. פרטו חמישה שיקולים מתוך העשרה. ביחס לכל

שיקול הסבירו מדוע מבחינת השיקול הנדון, הרעיון לדרג עבירות לפי ההבחנה בין כוונה לפזיזות

הוא רעיון "מושך".

(4)

(א) "היסוד הנפשי המתאים בדרך-כלל לעבירות בסיס הוא פזיזות". נמקו טענה זו.

(ב) כיצד ניתן בכל זאת לנמק קיום עבירות בסיס הדורשות "כוונה" לשם הרשעה, **במסגרת**

כיוון המתמקד באשמה מוסרית? הביאו בקצרה שני הסברים, והדגימו אותם ביחס לעבירה (או

דוקטרינה) שעליה יכול כל הסבר לחול.

בהצלחה